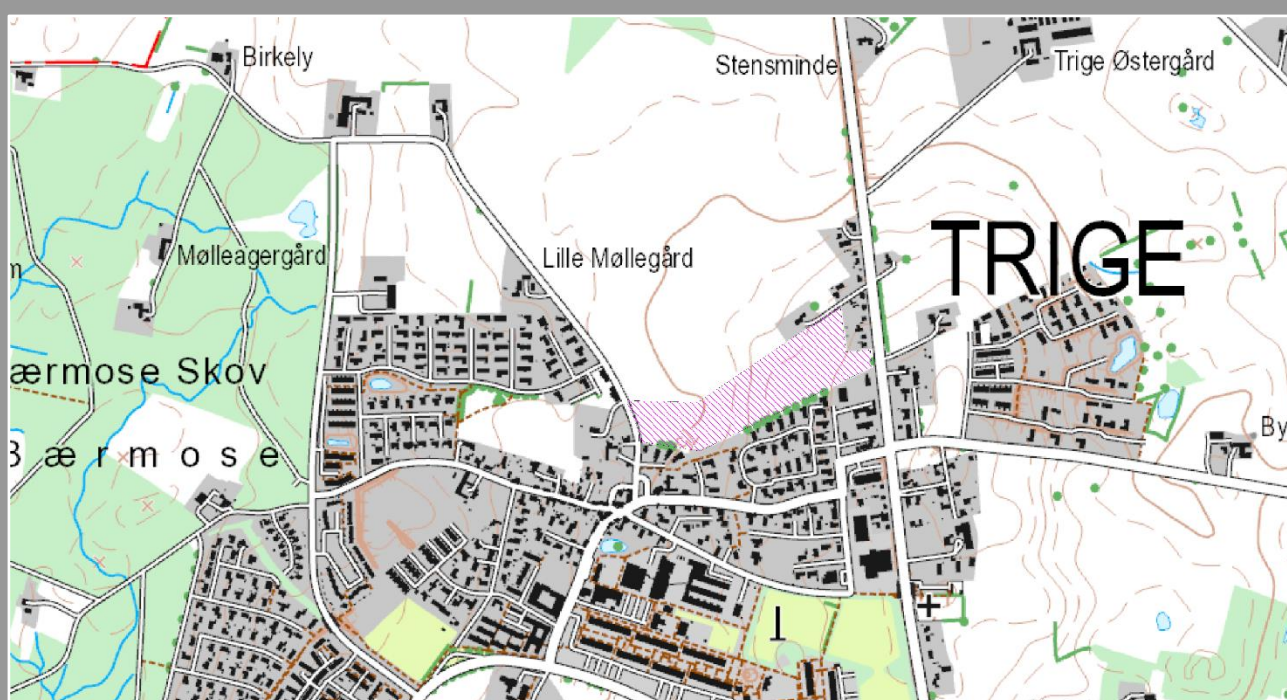

FHM 6243 Lergravvej, Trige

Trige sogn, Vester Lisbjerg herred, tidl. Århus amt. Sted nr. 150607. Sb.nr. 81.

Udgravningsberetning

Arkæologisk forundersøgelse af et 4.412 m² stort område ved Lergravvej i Triges nordlige udkant.

Resumé: Ved forundersøgelsen blev der erkendt bebyggelsesspor i form af stolpehuller fra 2-5 treskibede huskonstruktioner. Desuden blev der spredt over området erkendt gruber, som indeholdt lerkarskår. Gruber og bebyggelsesspor kan dateres til yngre førromersk jernalder og ældre romersk jernalder.

Indhold

Undersøgelsens forhistorie	3
Administrative data	3
Topografi, terræn og undergrund	4
Målesystem	5
Øvrige data	5
Udgravningsmetode	6
Undersøgelsens resultater	7
Huskonstruktioner fra ældre jernalder	8
Øvrige anlæg.....	9
Fremtidigt arbejde på stedet.....	10
Anlægsliste	11
Anlægsbeskrivelse	18
Fundliste	25
Fundbeskrivelse	27
Fotoliste	29

Bilag:

- Kontaktark
- Samlet udgravningsplan 1:100
- Korrespondance

Undersøgelsens forhistorie

Kampagne: 09-03-2021

Den 19. november 2020 modtog Moesgaard Museum pr. e-mail en anmodning om at foretage en arkæologisk forundersøgelse af matriklerne 16t og 16x Trige By, Trige.

Den 13. april 2021 indsendte Moesgaard Museum til Slots- og Kulturstyrelsen et budget for en større arkæologisk forundersøgelse af et samlet areal på ca. 4.412 m² på de nævnte matrikler med henblik på styrelsens godkendelse af en beløbsramme på kr. 181.326,61 kr. En sådan godkendelse forelå den 23. april 2021.

28. april tilsendtes budget og Slots- og Kulturstyrelsens godkendelse af dette til bygherre med henblik på dennes accept. Bygherre godkender budgettet pr. mail den 29. april 2021.

Denne rapport gør rede for resultaterne af forundersøgelsen.

Administrative data

Kampagne: 09-03-2021

Forundersøgelsen fandt sted på matriklerne 16t og 16x Trige By, Trige. En mindre del af forundersøgelsen blev foretaget på matriklen 18e i Trige By, Trige, der på tidspunktet for forundersøgelsen var i privat eje.

Forundersøgelsen har Moesgaard Museums journalnummer FHM 6243 Lergravvej, Trige samt Slots- og Kulturstyrelsens journalnr. 21/03698.

Bygherre: Aarhus Kommune, Teknik og miljø, Karen Blixens Boulevard, 8220 Brabrand repræsenteret Helge Haubo.

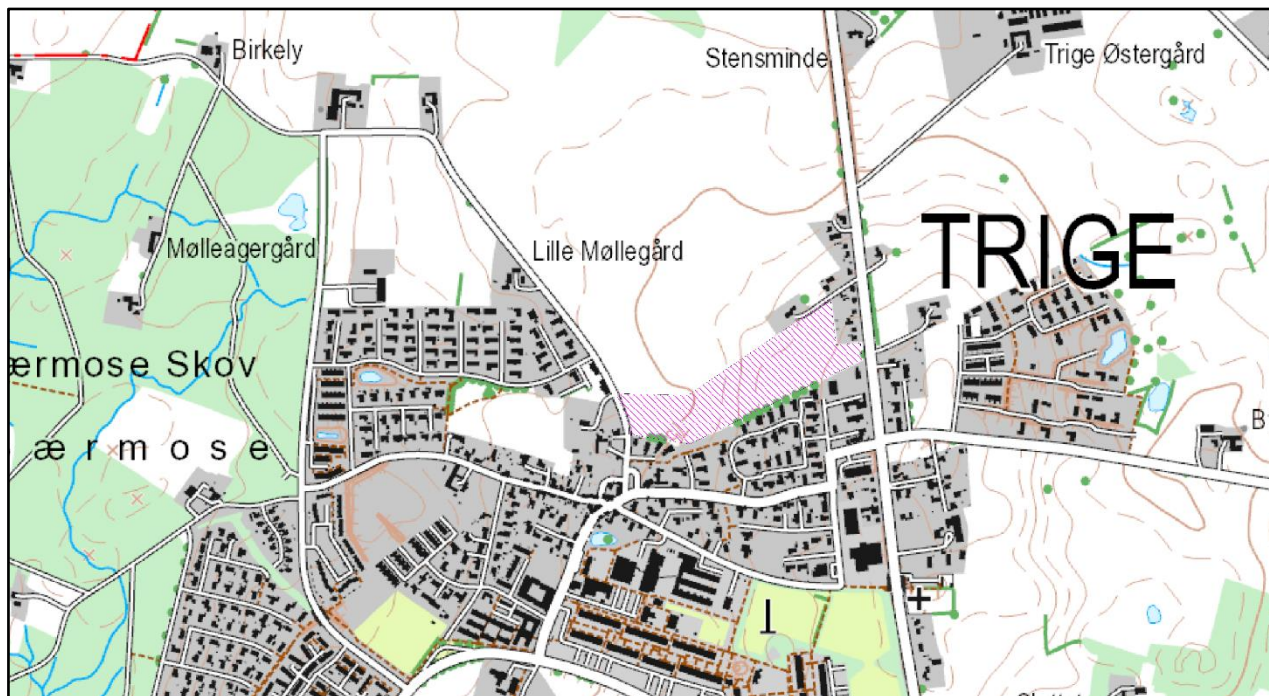
Ansvarlige for sagsbehandling: Slots- og Kulturstyrelsen: Mads Drevs Dyhrfeld-Johnsen, Fejøgade 1, 4800 Nykøbing Falster, tlf.: 33 95 42 00, fortidsminder@slks.dk.

Moesgaard Museum: Stine Vestergaard Laursen, museumsinspektør, svl@moesgaardmuseum.dk.

Sagens akter inklusive original korrespondance, dokumentation og oldsager opbevares på Moesgaard Museum på hhv. digitalt drev, fysisk arkiv og magasin.

Topografi, terræn og undergrund

Kampagne: 09-03-2021

Figur 1 De undersøgte arealer markeret med lilla skravering.

Det undersøgte område ligger i den nordre udkant af Trige. Den østligste halvdel af terrænet er relativt jævnt, mens det i den vestre halvdel skråner ned ad mod vest og nordvest for i den vestligste del at jævne ud i et fladt lavtliggende område. Det lavere terræn mod vest ligger i en kote omkring 72, mens det højereliggende terræn ligger omkring kote 85.

Mod øst, vest og syd er undersøgelsesarealet omgivet af nyere bebyggelse. Mod nord er det opdyrkede landskab dalende.

Der er i 1918 registreret en bortpløjet gravhøj i undersøgelsesområdet, som på daværende tidspunkt ikke kunne verificeres (sb9).

Øst og vest for det aktuelle område er der tidligere foretaget forundersøgelser (FHM4776, FHM4868, FHM4878, FHM5721 og FHM6190). Ved nogle af disse forundersøgelser, blev der registreret anlægsspor – primært fra jernalder, der dog ikke var substantielle nok til at foretage yderligere undersøgelser.

Muldykkelsen i undersøgelsesområdet varierede en del. I de vestlige grøfter, var muldlaget 40-60 cm tykt, men visse steder op mod 120 cm. På det højtliggende plateau mod øst var muldlaget noget tyndere: 20-30 cm.

I de lavtliggende områder mod vest og på skråningen op mod det østlige plateau bestod undergrunden af leret sand med spredte større sten.

Øverst på skråningen og på det østlige plateau blev undergrunden mere gruset og indeholdt mange store sten.

Målesystem

Kampagne: 09-03-2021

Opmålingen af søgegrøfter og anlæg blev foretaget med gps i koordinatsystem i UTM zone 32 euref 89.

Øvrige data

Kampagne: 09-03-2021

Forundersøgelsen blev foretaget den 18. - 25. maj 2021 under fine vejrforhold, som ikke vanskeliggjorde arbejdet. Ansvarshavende museumsinspektør var Stine Vestergaard Laursen. Daglig leder og beretningsansvarlig var arkæolog, cand.mag. Laurits Borberg. Desuden deltog arkæolog cand.mag. Mads Thastrup i undersøgelsen. Terp Maskinudlejning leverede maskinkraft.

Udgravningsmetode

Kampagne: 09-03-2021

Der blev indledningsvist i alt anlagt 27 søgegrøfter i nord-syd-orienteret retning (Grøft 1-27). Grøfterne havde en bredde på 2 m og blev gravet med gravemaskine på bælder. Den indbyrdes afstand mellem grøfterne var ca. 20 m. Desuden blev der anlagt udvidelser af grøfterne, hvor der blev erkendt anlæg, der tydede på bebyggelsesspor. Grøft 28 blev anlagt mellem grøfterne 11 og 12, i hvis sydligste ender der blev erkendt flere stolpehuller.

I alt blev der ved forundersøgelsen afgrømt 3.736 m², hvilket svarer til en dækningsgrad på 8,5%. Alle fyldskifter blev ridset op med håndskovl og senere opmålt med gps. 10 anlæg blev nærmere undersøgt ved afrensning og profilsnit, mens en række andre anlæg blev undersøgt for daterende fundmateriale i fladen.

Figur 2 Placering af søgegrøfter. Undersøgelsesområderne er markeret med lilla. Søgegrøfter er markeret med stiptet rød med beige baggrund. Skala 1:1.000

Undersøgelsens resultater

Kampagne: 09-03-2021

Ved forundersøgelsen blev der i alt registreret 135 fyldskifter og sten. Fyldskifterne dækker både over anlæg af arkæologisk relevans som stolpehuller, gruber og kulturlag, men også recente anlæg som drængrøfter. Der er registreret 9 fundnumre, som alle er keramikfund fra gruber og stolpehuller.

I grøft 17 blev der foretaget en udvidelse omkring en stor sten i forbindelse med et formodet kulturlag (A106 og A107). Området omkring stenen blev nærmere undersøgt for at afgøre, om stenen kunne høre til den overpløjede gravhøj, der er registreret i området (sb9). Det viste sig dog, at det formodede kulturlag var en muldfyldt lavning, hvori der er deponeret flere store sten – sandsynligvis fra markrydning, da undergrunden i dette område indeholder mange store sten.

I udvidelsen blev der registreret flere store sten, men ved at anlægge et snit langs en af stenene, kunne det afgøres, at muldfylden i lavningen ligger både over og under de store sten, som derfor ikke vurderes at være en del af en højkonstruktion. I øvrigt er beskrivelsen af den registrerede overpløjede gravhøj og dens placering meget vag, og den kan givetvis have befundet sig uden for undersøgelsesområdet.

Figur 3 Udvidelse i grøft 17 (stiplet rød) med angivelse af muldlaget A106/A107 (blå) og placeringen af større sten (grå) samt snit (grøn). Skala 1:50

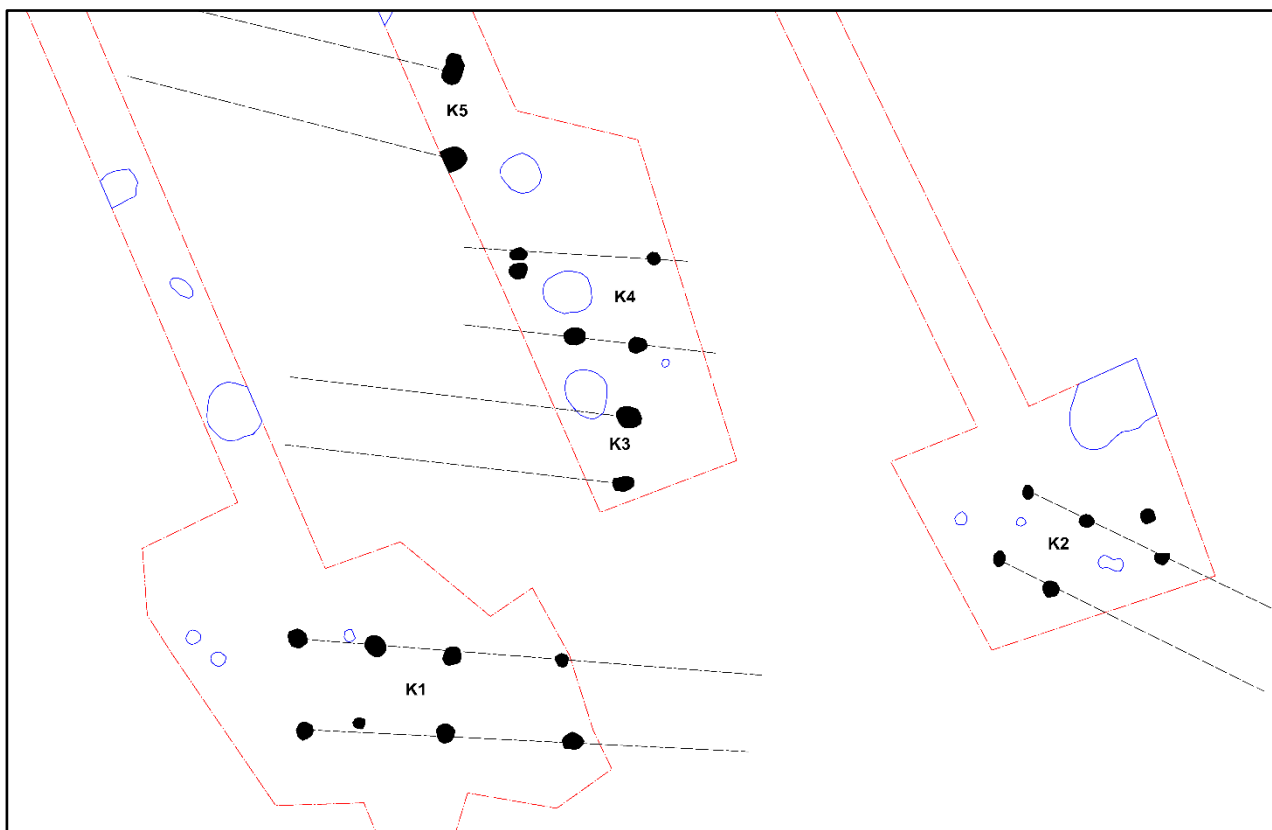

Figur 4 Oversigtsfoto af udvidelse i grøft 17. Set fra syd.

Huskonstruktioner fra ældre jernalder

I den sydligste ende af grøfterne 11, 12 og 28 blev der registreret stolpehuller fra op til fem huskonstruktioner. I grøft 11 blev afdækket fire sæt tagbærende stolper fra et øst-vest-orienteret, treskibet langhus (K1). I en udvidelse i grøft 12 blev der erkendt fem tagbærende stolpehuller og et muligt indgangsstolpehul fra et omtrent SØ-NV-orienteret treskibet hus (K2). I grøft 28 blev der erkendt flere stolpehuller, der tolkes som tagbærende stolpesæt i op til tre treskibede huskonstruktioner: K3 er repræsenteret ved et enkelt stolpesæt, K4 er repræsenteret ved et enkelt sæt tagbærende stolpehuller samt formodentlig to yderligere stolpehuller fra hver sit sæt tagbærende stolper. K5 er repræsenteret ved et enkelt stolpesæt. Tolkningen af K5 tages med et vist forbehold, da det ene af stolpehullerne er ret diffust.

I umiddelbar nærhed af stolpehullerne i de tre grøfter blev der også erkendt flere gruber, hvorfra der blev opsamlet lerkarskår, der kan dateres til yngre førromersk jernalder eller ældre romersk jernalder. Dateringen stemmer overens med huskonstruktionernes grundplan (K1 og K2). Denne lille klynge på op til fem huskonstruktioner er muligvis den yderste, nordlige del af en bebyggelse, der har ligget umiddelbart syd for undersøgelsesområdet, hvor der nu er opført et parcelhuskvarter. Landskabet mod vest og nord synes at være for skånende til at bygge på, hvorfor der heller ikke er fundet bebyggelsesspor i søgegrøfterne her.

Figur 5 Stolpehuller og huskonstruktioner i grøfterne 11, 12 og 28. Skala: 1:100

Øvrige anlæg

I den nordligste ende af en af de vestligste grøfter (grøft 26) blev der registreret et fyldskifte (A67) med lerkarskår fra yngre førromersk jernalder eller ældre romersk jernalder (X6).

I det vestlige, lavtliggende område blev der i en udvidelse af grøft 3 registreret tre bydegruber (A70, A71 og A73).

I forbindelse med bebyggelsessporene i grøfterne 11, 12 og 28 blev der registreret flere gruber (A84m A92, A96, A100, A103, A116), hvoraf nogle indeholdt lerkarskår i fladen (A92 og A100).

I den nordlige halvdel af grøfterne 12, 13 og 15 blev der registreret gruber (A38, A39 og A45) med lerkarskår fra yngre førromersk eller ældre romersk jernalder.

På det højtliggende område i den østre del af undersøgelsesområdet blev der i grøfterne 18 og 19 registreret tre gruber (A53, A54 og A56) registreret gruber med lerkarskår fra førromersk og ældre romersk jernalder.

Samlet tegner fundene af anlæg og oldsager et billede af en mindre del af en formodentlig større bebyggelse under det parcelhuskvarter, der ligger umiddelbart syd for undersøgelsesområdet. Øst, vest og nord herfor peger fundene på, at der her har været spredt produktionsaktivitet – sandsynligvis knyttet til bebyggelsen.

Fremtidigt arbejde på stedet

Kampagne: 09-03-2021

Fundet af bebyggelsesspor fra ældre jernalder i undersøgelsesområdets sydligste del bør give anledning til nærmere undersøgelse af dette område, da bebyggelsessporene meget vel kan have relation til både de spor efter produktionsanlæg, der er registreret ved nærværende undersøgelse samt de spredte anlægsspor, der er registreret ved andre forundersøgelser omkring Triges nordlige udkant i de senere år.

Der blev ikke fundet spor efter den nedpløjede gravhøj, der er registreret inden for området. Bortset fra området omkring bebyggelsessporene, vurderes området at være færdigundersøgt og kan frigives.

Moesgaard Museum d. 23-06-2021